

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 404.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245225116160.pdf> (tilgået 06. juni 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

For Resten sigte Schweitserne (*Grandelaget* i Skovbygden) at de havde aldrig vidst noget af Herremands-Aaget, men fra Arilds-Tid, som *Rigs-Bønder*, været ligesaa fribaarne som *Rigs-Ridderskabet*, saa Alt hvad de havde med Grev *Rudolf* af Habsburg at gjøre, var, at de i den forstyrrede Tid, efter Skik og Brug, havde valgt ham til *Skytsherre* (Schirmvogt), uden at han maatte blande sig i deres Anliggender, som bestyredes i hvert Landskab af en *Landamman*, de selv satte, og en Foged, Keiseren sendte til at dømme i Livssager. Denne sin Keiser-Ret, siger man nu, misbrugde *Albrecht* til at sende *Schweitserne* to Plage-Fogeder, *Gessler* og *Landenberg*, der skulde pine dem til paa Naade og Unaade at overgive sig til *Habsburg* og *Østerrig*, men at det gjorde den modsatte Virkning, saa *Werner Stauffacher* fra *Uri*, *Walter Fürst* fra *Schweits* og *Arne* [Arnold] *Melchthal* fra *Unterwalden* sammensvor sig paa *Rütli*-Marken med endeel Ligesindede, bemægtigede sig (Nyaarsdag 1308) Tvangs-Borgene *Rosberg*, *Sarnen* og *Küssnacht*, og jog *Landenberg* Pokker i Vold. *Gessler* derimod slap ikke derfra, thi han havde nødt Mester-Skytten fra *Uri*, *Wilhelm Tell*, der ikke vikle neie for hans Hat, til at skyde et Æble af sin egen Søns Hoved, og var derpaa faldet for en Piil fra den samme sikkre Haand*).